

TÄHEKE NR.2

ISSN 0134-2266

1983

Tugevad, julged, osavad

ELJU MARDI

Suures võimlemissaalis sõidab ebatavaline rong. Natuke sõidab, siis jälle seisab. Seismine on samuti ebatavaline. Iga vagun nimelt peatub ise jaamas. Mis peatustel nimeks! Oh, kes jõuab üles lugeda. Hüppela ja Kitsela, Kukerpalli ja Võimlemisrulli, Redelpere ja Hantlivere. Igas vagunis on neli reisijat. Ei, olgem täpsem: need neli reisijat ise see vagun on. Peatuvad Kitselas ja ennäe! juba üle kitse hüppamine hoos. Jõuavad Kukerpalli jaama ja muudkui tireleid viskama. Kui lõpuks kõik jaamad läbi käidud, on terve klass hüpata ja joosta saanud, hantleid tõstnud ja keha painutanud.

Niimoodi algas üks Tallinna 28. 8-kl. Kooli III b klassi kehalise kasvatuses tund. Muidugi, kui juurde lisada, et enne rongimängu oli ikka ka rivistus ja muu, mis sinna juurde kuulub. Pärastpoole mängisid poisid kulli, tüdrukud aga proovisid, kes hüppab kaheksa sammuga kõige kaugemale. Kaheteistkümne ja poole meetri peale tõmbas õpetaja kriidiga kriipsu. Kriipsust üle hüppajad said hindeks viis.

See oli ilus kehalise kasvatuses tund. sest kõik tegid harjutusi püüdnult ja rõõmsa meelega.

«Sammhüpe on üks VTK aladest. Kas teate, mida tähendab VTK!» küsisin.

Üheskoos tuletame meelde, et see on kehakultuurinormide «Valmis tööks ja NSV Liidu kaitseks» lühend. III ja IV klassi õpilased täidavad VTK algastet. Lisaks sammhüppele tuleb joosta 30 meetrit ja krossi, visata fennispalliga täpsust ja ronida köiel, suusatada, ujuda ning läbida takistusriba. Kes normi väga hästi täidab, saab kuldmärgi, kes hästi, see hõbemärgi.

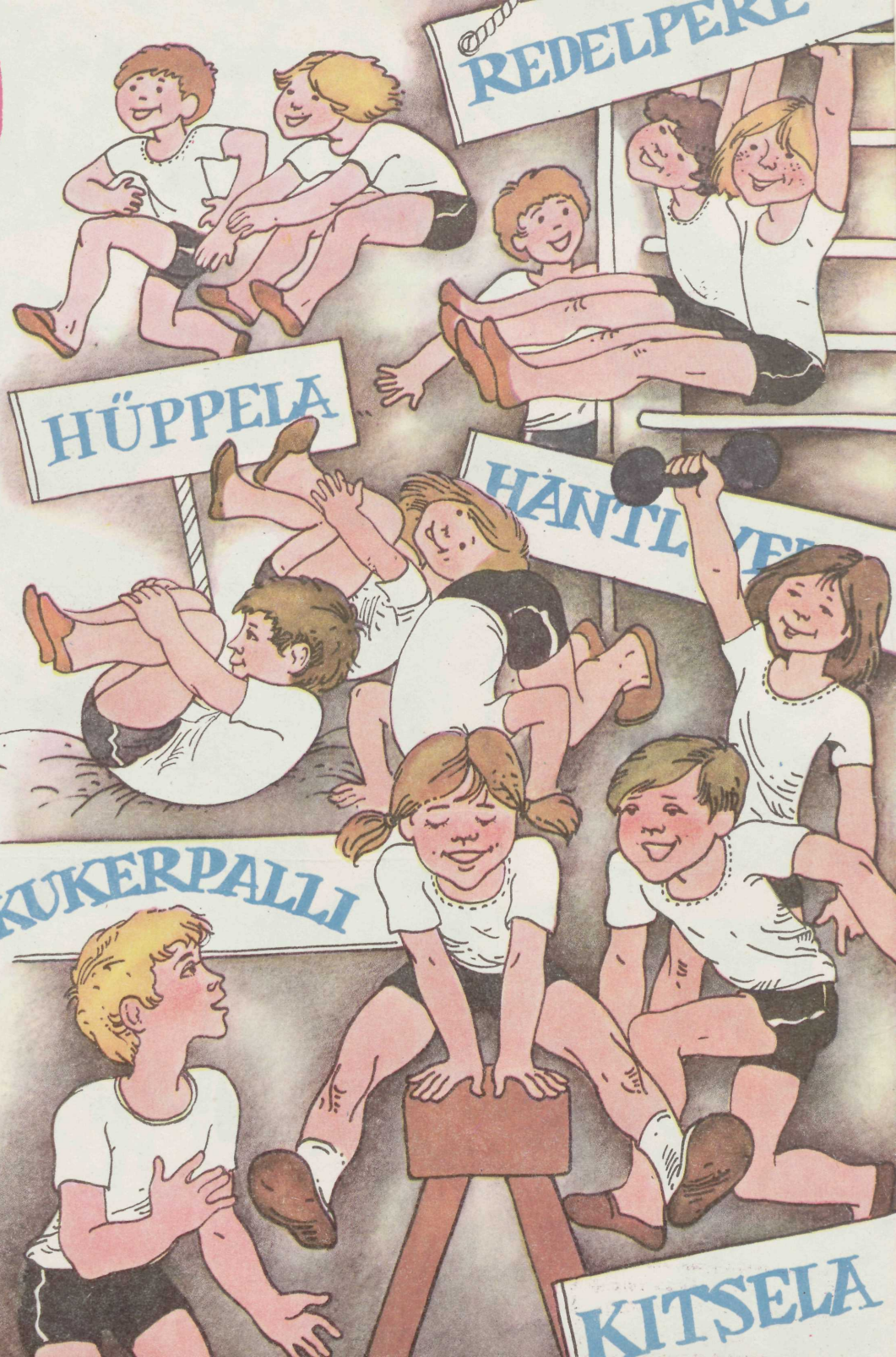
«Miks peab sääraseid spordinorme täitma!»

Nüüd on vastajaid palju. Et olla terve, julge, tugev, osav, kiire, vastupidav.

Lastearstid muretsevad, et tüdrukud ei oska ilusti kõndida. Et poisid on nõrgad. Äsja tunni lõpetanud klassijuhataja ja kehalise kasvatuses õpetaja Eda Uuk ütleb:

«Minu lapsed on küll liikuvad, agarad, tugevad ja terved. Kogu klass käib suusatreeningul. Arvan, et nende laste üle rõõmustavad arstidki.»

Möödunud aastal olid III b klassi õpilased veel oktoobrilapsed. Enne kevadet saavad neist pioneerid. Pioneerimarsruut «Tugevad, julged, osavad» kutsub neid täitma VTK norme. Mina usun, et nad sooritavad need kuldmärgile.

„Väikese maa“ kangelaste keskel

AARE KREILIS

SUUR JA LAI ON MAA...

Oli päikeseline septembripäev. Tuul sahistas paplites. Ees laius rahulik Tsemessi laht. Üks kallas mägine ja kõrge, teine, linnapoolne kallas, madal ja lagedavõitu. Seisin tuultele avatud, kaevikutest ja mürsuaukudest haavatud punakaspruunil maakamaral. Seisin kuulsal «väikesel maal». Kuulasin kaugelt kostvat tasast muusikat, vaatasin enda ees lausa merest kerkivat võimsat ausammast — sümboolset dessantlaeva nina.

Raudbetoonist justkui astuvad välja üheksa pronksist sõjameest. Ainult üheksa neist kaheksa viiekümnest, kes tulid siia esimestena. Veebruaris 1943.

Nad tulid ja jäid. Kaheksa kahekümne viieks päevaks ja ööks.

Üksteist välja vahetades hoiti enda käes suure sõja väikest lahinguvälja.

Esimese kolme dessandiga tulnutest, kaheksasaja kolmekümnest vaprast mehest, jäi ellu vaid nelikümmend seitse. Kuid langenute asemele astusid uued, niisama julged inimesed. Neid kõiki sidus kodumaa-armastus ja töotus, mille nad andsid dessandi eelõhtul.

«Oma tahte, oma jõu ja oma viimse veretilga anname oma rahva õnne eest, sinu eest, palavalt armastatud kodumaa... töötame vastu pidada eelseisvates lahingutes vaenlasega, purustada tema jõud...», need read Leonid Brežnevi raama-

tust «Väike maa» on igaveseks kirjutatud monumendi raudbetoonile.

16. septembriks 1943 olid Novorossiiski linn ja sadam fašistidest vabad. Septembris 1982 täpselt samal päeval avatigi pildil olev «Väikese maa» memoriaal.

Kangelaslinna lapsed ja täiskasvanud tulid lillede ja sügava tänuga, et mälestada «Väikese maa» kaitsjaid. Nende seas olid ka kunagiste «väikemaalaste» emad ja isad, õed ja vennad. Pisaraid häbenemata asetati lillevanikud samba jalamile.

Ühes luuletuses on sõjamälestusmärke nimetatud isamaa tardunud pisarateks. Tuhanded obeliskid ja monumendid meie kodumaa pinnal meenutavad inimestele, millise hinnaga saavutati võit.

*

Tuul sahistas paplites. Neid kasvab «väikesel maal» kakssada kakskümmend viis. Täpselt nii palju päevi ja öid kajas siinseis paigus lahingumüra.

Seisin rannaäärsel.

Oli september.

Lapsed läksid kooli.

Oli rahupäev.

Kõlas Tšaikovski surematu muusika.

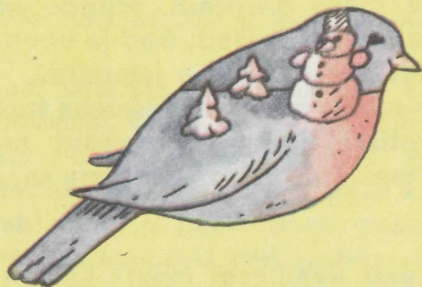
Täevas pea kohal oli kõrge ja sinine.

Pildistanud AARE KREILIS

Aabitsas ta pilt on sees

MANIVALD KESAMAA

JOONISTAN MA TALVELINNU,
LUMEKÜLMAST KES PEAB LUGU —
LEEVIKESSE, PUNAPUGU.
VASTU KÜLMA TAEVATELKI
TOOB TA PUULE VÄRVIHELKI.

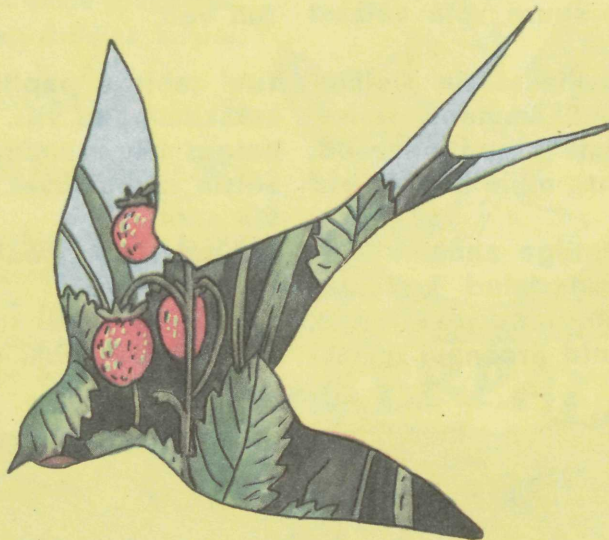

JOONISTAN MA SUVELINNU,
PIKI SELGEID TAEVAÄÄRI
LENDAB PÄÄSU PIIRI-PÄÄRI.
RIND TAL EES ON LUMEVALEV,
AGA MUST ON KUUEKALEV.
LASKUB MÕÖDA JÄRVEKLAASI,
PIKI ÕILMITSEVAID LAASI,
ÜLE LILLELISE NIIDU
LAIUTAB TA SUVETIIBU.

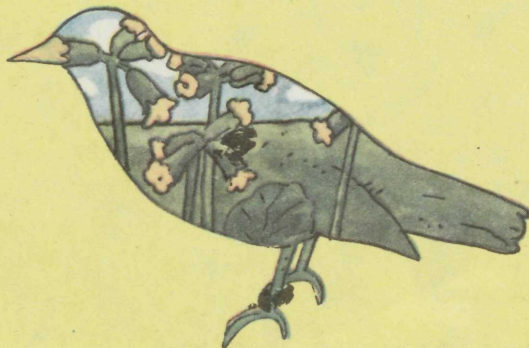
TEMA ALL ON PÖLLUD RUUGED,
VÄRVILISED LEHED PUUDEL,
HALLID LAINED MEREVEEL,
ASTUB LAPSI KOOLITEEL.

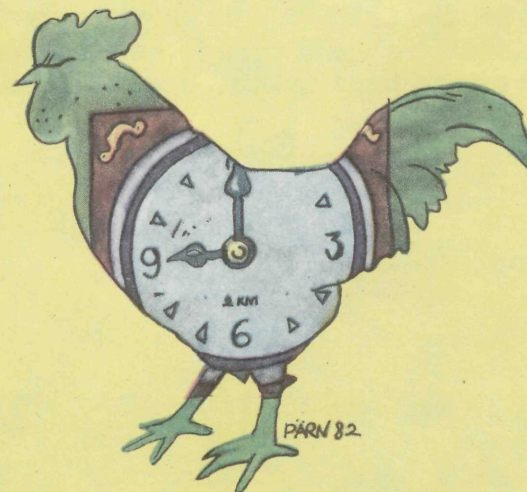
JOONISTAN MA KEVADLINNU.
SIIS, KUI SOE ON ÕUETUUL,
KULDNOKK ROHELISEL PUUL.
NOKK TAL KOLLANE KUI KULLAST,
LAULULUGU VILISTAB
SINITAEVAST, MUSTAST MULLAST.

JOONISTAN MA KODULINNU,
HOOLE LINNU, VIRGA LINNU.
HOMMIKUL KES VARA ÄRKAB,
KOIDIKUL JUST TÕUSTA MÄRKAB,
ISE SIRJU-MIRJU,
ÜLENI ON KIRJU.

JOONISTAN MA SÜGISLINNU —
PUNANOKALISE KURE.
EES TAL JUBA TALVEMURE,
LÕUNASSE NÜÜD LENDAB TA
ÜLE SÜGISKIRJU MAA.

Illustreerinud PRIIT PÄRN

AABITSAS TA PILT ON SEES —
OLE IKKA TEISTEST EES!

Meie ema on juuksur

TRIINU, SIIMU ja nende ema KAILI PAISTIGA ajas juttu VIIVI VARIKSAAR

Triinu ja Siim ei käi tihti juuksuri juures. Ometi on nende pead alati kenasti korras. Nende ema on juuksur ja löikab oma laste juukseid kodus. Teinekord seavad isa, vanaema ja vanaisa endid järjekorda ja nemadki tehakse ilusaks. Vahel saavad Siimu sõprade tukad enne kojuminekut jupi võrra lühemaks. Muul ajal ema kodus juukselöikuskääre kätte ei võta. «Seda tööd tehtud juba küll ja küll. Kodus tahaksin midagi muud ette võtta,» ütleb ta. Siimu ja Triinu ema on juuksur olnud juba kuusteist aastat. Juuksurieksamil löikas ta juukseid kolmeaastasel tüdrukul. Tüdrukule ja tema emale meeldis soeng kangesti. Ja nüüd käib üheksateistkümnendaastane neiu ikka Siimu ja Triinu ema juures. Triinu arvab, et ema töö on päris raske. Muudkui löika, kammi, tee lokke, keera rulle. Ja vaata, et soeng ilus saaks. Seda kõike teeb ema püstijalu ja pisut kummardades. Öhtuks on ta jalad, selg ja käed päris ära väsinud. Pika päeva on ta püsti seisnud ja inimesi kenaks teinud. Sellepärast ema ütlebki: mul on ilus töö.

Juuksurid on sageli laupäeval ja pühapäeval tööl. Siis käivad Triinu ja Siim vanaemaga näitustel, kinos või nukuteatris. Pärast söövad lastekohvikus ühe jäätise. Koduteel astuvad nad ema juurest läbi. Vaatama, mis ta parajasti teeb. Pikka juttu pole aega ajada. Ja kauaks nad ei jää. Triinu ja Siimu ema on naiste-

juuksur ja tööruumis hõljub igasugu magusaid lõhnu. Küll šampooni, küll lokivedeliku, küll muid magusaid lõhnu. Need ajavad Triinu aevastama. Sellepärast peab ruttu

koju minema. Triinu teab, et temast juuksurit ei saa. Patse oskab ta teha küll. Enda juukseid patsi sättida on paha. Seepärast seab enne kooli Triinu juuksed korda ikka ema või vanaema. Kuid teistele tüdrukutele patsi põimimine käib Triinu käes kähku.

Triinul, Siimul ja emal on ilusad paksud juuksed. «Kui juuste eest hästi hoolitseda, siis on need kõigil kenad,» usub nende ema. Löikamas peaks käima vähemalt iga kahekolme kuu tagant, ka pikki juukseid. Pesuvesi olgu parajalt soe, mitte tuline. Šampooni peab alati veega lahjendama. Vahetevahel oleks kasulik pesta vanavanaemade ja vanaemade moodi: muna-rebuga, leotatud leivaga. Seda oleks tore koos emaga teha, kasu saaksid mõlemad pead. Korralikud juuksed tahavad, et neid tihti kammitaks. Sobivaim on laiade piidega kamm või hoopis hari. Ja igaühe jaoks ikka oma. «Mida varem juuste eest hoolt kandma hakata, seda ilusamad need on,» teab Triinu ja Siimu ema. Küllap oskab iga juuksur head nõu anda. Ja hea nõu küsimist pole vaja häbeneda.

Pildistanud TIIT KOHA

Otu reis taevasse

«Isa,» ütles Otu. «Isa, lähme sinna, kus taevas maa peale tuleb.»

«Sinna ei saa,» ütles isa.

«Miks ei saa? Saab küll. See ei ole ju nii kaugel,» jonnis Otu.

«Aga sinna ei saa minna,» ütles isa. «See on silmapiir, see läheb eest ära ja on ikka niisama kaugel.»

«Aga kui ma kiiresti jooksen? Väga kiiresti?» küsis Otu.

«Siis läheb ka silmapiir niisama kiiresti kaugemale.»

Sellest ei saanud Otu kuidagi aru. Miks pidi silmapiir tema eest põgenema? Otu ei tahtnud ju talle midagi paha teha, tahtis ainult korra taevast katsuda.

Kaua ja põhjalikult mõelnud, arvas Otu: teistele ei meeldi, et tema, Otu, kaugemale läheb. Isa ja ema ja vanaema ütlevad ikka: «Ära mine kaugemale!»

Aga taeva ja maa kokkusaamise paik ei ole ju nii väga kaugel — ainult metsa taga. Ja metsas oli ta käinud.

Nõnda oli Otul hommikuks otsus valmis. Ta pani leivatüki taskusse ja hakkas minema. Ikka otse üle põllu, sinna, kus metsa

taga taevas maha tuli.

Otu läks, jooksis ja käis ja kõndis. Väsis viimaks, aga nüüd oli mets ka juba ligidal. Ta istus, sõi leivatüki ära, puhkas natuke ja hakkas jälle minema.

Mets ei olnudki suur. Otu jõudis läbi metsa ja nägi kokkudes: jälle oli ees põld ja selle taga uus mets. Taevas sai nüüd maaga kokku teise metsa taga. Aga see oli nii kaugel, et sinna ta täna küll enam ei jõua.

Otule kippus nutt peale.

«Ära ole paha,» ütles ta taevale. «Miks sa lähed mu eest ära? Ma ei tee sulle midagi. Ma tahan sind ainult korra katsuda.» Taevas ei vastanud. Aga kui Otu väsinult maha istus, tuli ta lähemale. Jah, lähemale küll, aga mitte nii lähedale, et veel täna oleks võinud tema juurde jõuda.

Ja siis kuulis Otu hüüdmist. Vanaema otsis teda.

«Ma olen siin!» hüüdis Otu vastu.

«Rumal laps! Sulle on küll öeldud: ära mine kaugemale! Mis sa siit otsisid?» ütles vanaema ja võttis Otu sülle.

«Ta tuli lähemale,» ütles Otu.

«Kes tuli lähemale?» küsis vanaema.

Aga Otu ei vastanud. Ta mõtles: «Kui ma suureks saan ja kiiresti jooksen . . . siis . . . teisel suvel . . .»

Minu loomaaed

EVI PROOSA

Kui isa jahile läheb, küsib ta alati, kui ma parajasti ei maga: «Triin, mida ma sulle seekord metsast toon?» Ma tean küll, et see on niisugune mäng. Ma ütlen vahel, et toogu elevant või krokodill. Ükskord ütlesin tõsiselt, et toogu jänku, kes keksiks toas ringi, keda ma võiksin silitada ja kellele porgandit süüa. Isa ütles, et tema saab tuua ainult niisuguse jänku, kes enam ei liiguta, kellelt nahk maha võetakse ning kes siis praeks tehakse. Aga ma arvasin, et ükski jänku ei taha meile hea meelega praeks tulla.

Ma palusin isa, et ta jätaks mulle metsa jänku alles. Teinekord läheme talle külla ja viime kostiks porgandeid. Issi vaatas mind tükk aega tõsise näoga ja nüüd on mul metsas juba mitu jänest ja metskitse. Isegi kaks hästi väikest rebasjuntsut.

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

Palmi keel

ROBI VAIDLO

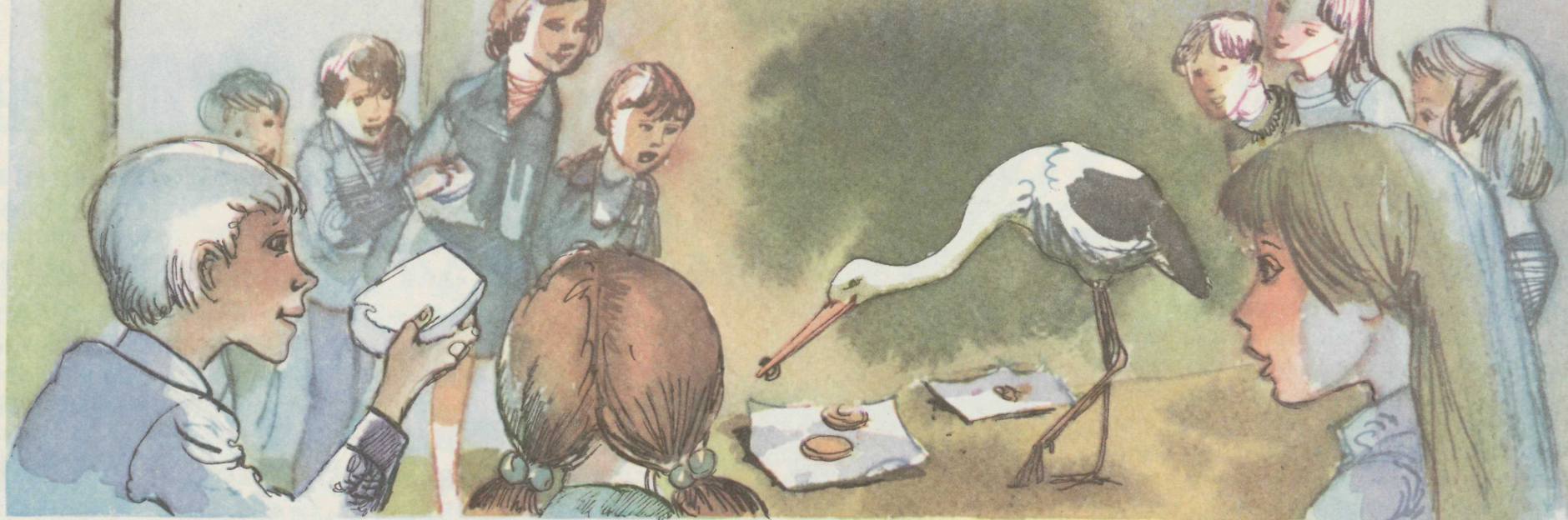
SUURES TOAS ON PALM. SUURE POTI SEES. MIHKLILE MEELDIB SEAL MULDA SORKIDA.

«ÄRA TEE NIIMOODI,» KEELAB VANAEMA. «AJAD MULDA PÕRAN-DALE JA PEALEGI PALM EI TAHA NII-SUGUST SONKIMIST.»

«AGA PALM EI RIIDLE JU MINUGA!» IMESTAB MIHKEL.

«PALM, PALM,» KORDAB VANAEMA. «PALM EI SAAGI SINUGA RIELDA. PALM EI MÕISTA INIMESTE KEELT, MÕISTAB AINULT PALMI KEELT. PALM LIHTSALT VÕTAB KÄTTE JA KUIVAB ÄRA.»

(Algus «Tähekeses» nr. 1 — 1983)

Illustreerinud EDGAR VALTER

JAAN RANNAP

MIDA TOONEKURG SÖÖB

Mida teeb hea pererahvas, kui saabub ootamatu külaline? Koolis, millest meie jutt käib, oli see selge igale lapsele. Pererahvas hakkab külalist kostitama.

«Õpetaja, mida toonekurg sööb? Kas te teate ütelda!»

Muidugi õpetaja teadis. Kuid ta ei rutanud seda välja ütleva. Niisugusele küsimusele on lapsed võimelised ise vastust leidma, ainult neid peab veidi suunama.

«Tuletage meelde, kus te olete toonekurqi näinud!» suunas õpetaja.

Siin polnud midagi meelde tuletada.

«All oja ääres!» hüüdis Reet, kes istus esimeses pingis.

«Järve kaldal!» hüüdis Tiina, kelle koht oli teises pingis.

«Ja mida toonekurg seal teha võis!»

«Konni otsis! Konni otsis!» kuulutasid lapsed kooris, osutades, et õpetaja on oma eesmärgi saavutanud. Naljamees Paul jäi seekord hiljaks. Tema oli tahtnud öelda, et kurg käis krooli ujumas. Konna ei olnud nüüd, kus talv ukse ees, enam kuskilt võtta. Konnad ei olnud küll lõunamaale rännanud, sellega nad hakkama ei saa. Nad oli oja põhja või kraavisügavikku varjule pugunud, et rahulikus liikumatuses oodata

uut kevadet. Midagi polnud parata, konna pidi toonekure toidukaardilt maha kriipsutama.

«Aga hiired!» tuli Ruutale meelde pilt, kuidas kord viis toonekurge kombaini järel käisid. «Hiired peaksid toonekurele samuti meeldima.»

Hiirtega oli muidugi lugu parem. Nemad ei poe vette ega jää talveunne. Kui kodus löksud üles seada, võib päris kindel olla, et need tühjaks ei jää. Hiirtega polnud tarvis kevadeni oodata, kuid kohe polnud neid ka kuskilt võtta. Aga toonekurel oli kindlasti just praegu kõht tühi.

«Ma pakun talle oma võileiba,» hüüatas Ruuta ja jooksis klassi ranitsa juurde.

Pea viltu, kiikas toonekurg võileiba vasaku silmaga. Keeras siis kaela ja uuris seda ka parema silmaga. Kauem ta ei kõhelnud. Ruuta oli leiva maha pannud. Kahe pika sammuga astus külaline lähemale, sirutas kaela, napsas või pealt vorstiratta ja läinud see oligi.

Kustkohalt toonekurg tuli? Koolimaja ümbruses ei olnud ühtegi toonekurepesa. Kõige lähem pesa paiknes esimese klassi poisi Ants Kivimäe kopliskasel. Aga Ants ei tunnistanud lindu omaks.

«Meie toonekurgedel oli rind palju valgem ja sabapealne märksa mustem,» ütles Ants, kui oli külalist pikalt silmitsenud. Teine teadaolev pesa troonis teise klassi tüdruku Anne Mullaoru õuel vana korstna otsas, kuid ka Anne ei arvanud lindu tuttavaks.

«Meie toonekured on juba ammu soojal maal,» ütles Anne. Mis Antsule ei kõlvanud, seda ei tahtnud Anne ammugi.

Ülejäänud lapsed ei teinud toonekure päritolust küsimust. Nad ruttasid vaatama, mis neil kodus leiva vahele on pandud. Toonekure ette ilmusid lihapalad ja munalõigud. Too neelas need viivitamata alla, ja kui enam lisa ei paistnud tulevat, plagistas nokka.

«Tänab meid,» oli lastel hea meel. «Väga viisakas kurg. Ta võiks siia meie juurde jääda.»

Toonekure kõrvust läks see ettepanek mööda. Ta astus juba värava poole.

KÜLATÄNAV

Nokka kõigutades astus toonekurg mööda külatänavat. Kooli pargi hõbekuused olid selja taha jäänud. Kahel pool teed paistsid kolhoosi majandushooned. Pea viltu, uuris jalutaja kaalukoda, mis oli nagu väike maja, ainult ilma otsaseinteta. Suvel heinaajal ja sügisel viljalõikuspäevil olid selle katuse alla veerenud autod ristikehina ja nisuteradega, õunakastide ja kartulikoormatega, sest suures majapidamises on vaja täpselt teada, mida ja kuipalju talveks tallele pannakse. Nüüd oli kaalukoja ümbrus lage ja inimtühi.

Toonekurg kõndis mööda kahest pikast ehitisest. Ühes neist hoiti väetisi, teises seemnevilja. Kõheldes peatus ta korraks

kummalise betoonpostidele paigutatud kasti ees, mis sumises nagu mesipuu. Mesipuusse tulid ja sealt lahkusid kõrgete postide külge kinnitatud traadid, aga muidugi ei võinud toonekurg aimata, et neid kaudu liigub elektrivool lautadesse ja tallidesse, ladudesse ja keldritesse, kõikjale, kus on vaja mootorit käivitada või lampi süüdata. Sumisev mesipuu oli tegelikult transformaator, mis muudab kaugelt tulnud väga kange elektrivoolu mootorite jaoks parajaks.

Aeg-ajalt möödusid uudistajast kolisevad kallurid, sügava põrinaga traktorid, lärmakad mootorrattad. Toonekurega kohakuti jõudes aeglustasid nad käiku. Lind ei teinud ratasriistadest välja. Ta oli põrisejatega harjunud. Nagu kõik toonekured, oli temagi kombaini taga hiiri korjanud. Ta suhtus tehnikasse poolehoiuga.

Veel nägi toonekurg kütusehoidlat, töökoda, mille poolavali uksest kostis vasaralööke, torniga viljakuivatit ja karjalautu. Karjalautu nägi toonekurg tegelikult kaks. Otse tee ääres seisis pikk madal puuhoone, sõnnikulasu otsavärvate juures hunnikus. See oli vanalaut. Natuke kaugemal kruusakünkal laiutasid T-tähe kujuliselt paigutatud valged ehitised, mis kokku tähendasid uuslauta.

Vanalauda ukse ees seisis kolm naist, hallid vatijopid valgetele kitlitele tõmmatud. Imestusega vaatasid nad toonekurge, kes iseteadvalt neist mööda karjakoplite suunas jalutas. Toonekurg ei pööranud naistele tähelepanu. Ta ei teadnud, et varsti tuleb tal koos nendega elama hakata.

MUSTRÄSTAD TÕUKE KORJAVAD
MU JÄLIL VÄRSKEL VAOL.
KUS TEISEL TULEB RÜGADA —
EI NOKKAGI SAA SÜGADA —
ON SAAMAMEESKI JAOL:
ÜKS VARBLANE, SILM VILTU PEAS.
KÄIB RINGI AUSA RAHVA SEAS
NAPS! POLE ASIGI
SAI VALMIS VINGERPUSSIGA,
JA TEISE MEHE USSIGA
VIIPS! JALGA LASIGI.

KERSTI MERILAAS «Mullakaevaja»

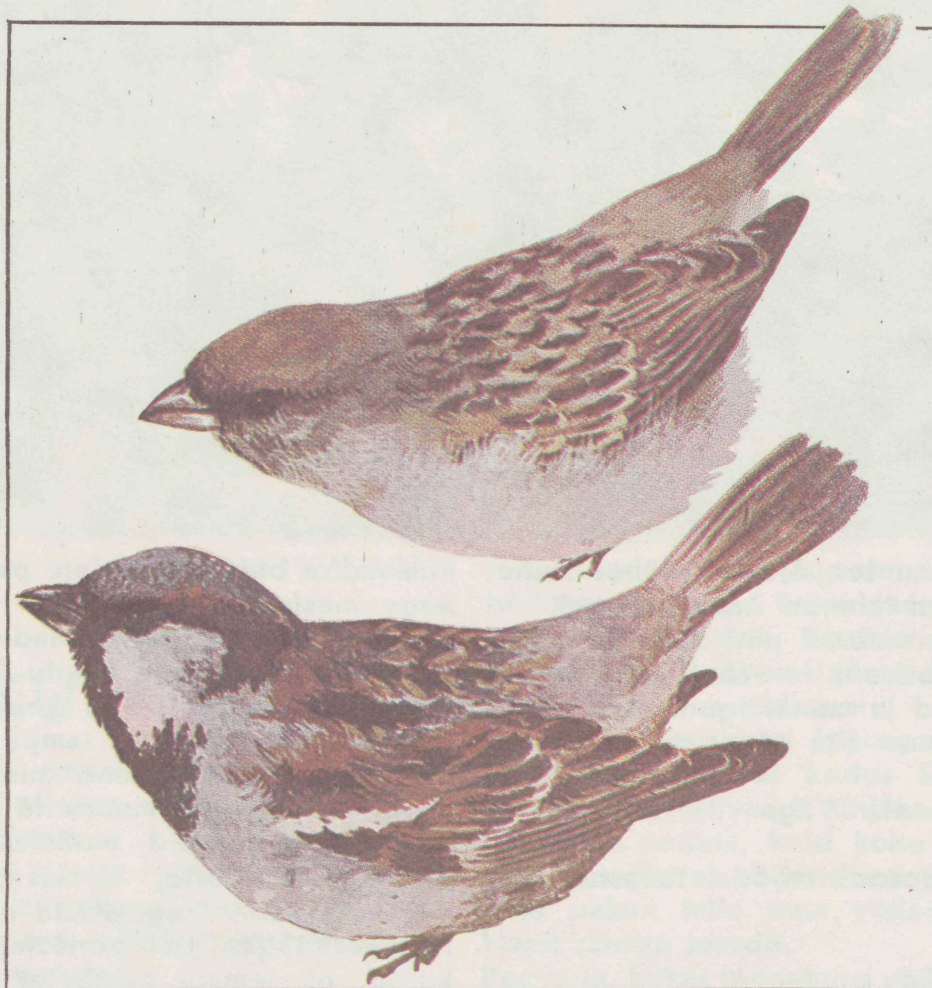
VARBLANE

Kõik teavad varblast. Varblane on uulitsapoiss, hallivatimees. Ta or alati valmis igalt poolt oma osa haarama.

Juba enam kui sada aastat tagasi kirjutati varblasest, et ta oma jämeda noka ja punaste silmadega nägevat välja «justament nõnda, kui ei hooliks ta tühja sest, kas temast head ehk kurja mõeldakse.» Ja edasi: «Aust ja häbist ei tea ta midagi, ei vaata ka ette, mis ütleb, vaid kisendab tulles ja minnes;

laulab ka omal viisil, aga nagu joobnud mees ilma noodita. Kas viis ilus ehk mitte, mis tema sest hoolib? Sagedasti vahib ta aknast sisse, nagu oleks tal hädasti tarvis teada, mis inimesed toas teevad. Süüa võib ta nagu kasvaja karjapoiss, kel suu peas alati jahvatab. Silmad keerlevad tal hommikust õhtuni peas, ja ta vahib alati ümber, kust midagi võtta oleks... On sügisel nisud, herned ja kirsimarjad valmis, siis ei küsi varblane jälle

mitte, kas tohin ehk ei tohi, vaid võtab, kui oleks nad aga tema pärast kasvanud; jah, mis veel kõige hullem on, ta ei tule sel ajal üksi, vaid terve oma suguseltsiga...» Aga varblane, kui olete märganud, ei õienda aias mitte ainult sügisel kirsside aegu. Teda näeme ametis ka kevadel ja suvel. Siis tassib ta poegadele putukaid ja tõuke. Kui kevadel poleks aias varblast, siis ei saaks me sealt sügisel kirsse. Nii et osa saagist kuuluks nagu

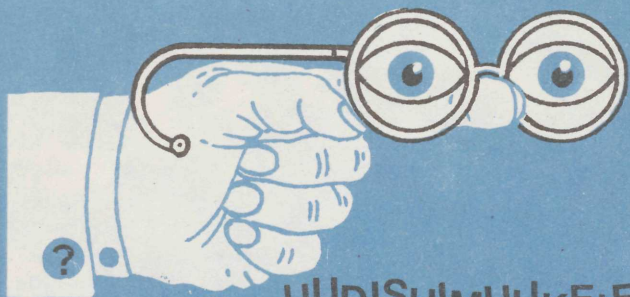
tõepoolest varblasele.

Varblasi on kahe suguseid. Hallivatimees, kellest jutt, on koduvarblane. Pöldvarblane on tema sugulane. Kui nende vahel vahet teha, siis pöldvarblane on enam maa-mees, kes lausa linnatänavale naljalt ei tule, aga koduvarblane on linnakodanik. Väljanägemiselt on pöldvarblane vahest veidi kenam — tänu valgele põsele, millel must lapp keskel. Koduvarblase isandal on sulekuub pisut värvikam kui emandal, kes päris hallis käib. Pöldvarblastel kannavad emandad ja isandad ühtmoodi rüüsid. Ülalpidamise poolest on nad aga ühtmoodi laiutajad.

Õiget laulu pole varblasel sellepärast, et tal pole õiget õuemaad, mille omanikuõigusi peaks lauluga kuulutama. Ka rändama ei kipu varblane eriti. Kuhu sa ikka rändad, kui inimese kõrval su toidulaud alati rikkalikult on kaetud Pesagi ei oska varblane endale enam ehitada. Ta tassib kõrsi, karvatutte ja muud head-paremat mõnda müüri-prakku, õnarusse või puuõõnde ja see ongi tema pesa. Ainult mõni üksik punub endale kohmakavõitu pesa tihedasse kuuseoksa. Kui on vaja tihaste või kuldnokkadega tülitseda pesakasti pärast, siis ei kohku varblane sellest kunagi tagasi. Kui vaja pääsuke -äästa alt pesast välja süüa, siis tullakse toime sellegagi. Igatahes on varblased väga lärmakas rahvas.

Varblane on väike, aga tragi. Vaata, kuidas varblane ennast toiduplatsil teiste lindude seas üleval peab ja sa tead temast juba palju. Ehk küll varblane üksnes inimese kõrval on elanud, ei usalda ta inimest ometi karvavõrdki. Tihase kombel pihust toitu võtma ei tule varblane kunagi. Küllap tunneb ta hästi oma naabri riukaid...

FRED JÜSSI

UUDISHIMULIKELE

MIKS PINGVIINIL ON TIIVAD?

Ujumiseks. Pingviini tiivad on lühikesed ja tugevad, kaetud väikeste soomuselaadsete sulgedega. Tiibadega vehkides ujub pingviin vee all nii kiiresti, et jõuab aurikust ette. Ujunud umbes kolmkümmend meetrit, hüppab ta hetkeks õhku hingama ja sukeldub siis uuesti. Vee all peab pingviin jahti. Tema toiduks on väikesed kalad ja merivähikesed. Pingviin võib ujuda ka vee peal. Seda teeb ta jalgu liigutades nagu iga teinegi veelind.

MIS ON TSUNAMI?

Sõna-sõnalt tähendab tsunami «suuri laineid sadamas». Tsunamid on hiigelsuured mere- või ookeanilained, mis sünnivad ookeanisügavustes ja tormavad aeg-ajalt maismaale. Tsunami tekitab järsu lühiajalise üleujutuse. Kõige sagedamini kannatavad tsunamide käes Jaapani saarte elanikud. Harukordne juhtum toimus 1904. aastal. Mehhiko lahest kandis tsunami ühe saare sügavusse Inglise kaubalaeva. Aurik jäi maismaale seniks, kuni 1916. aastal üle saare rännanud tsunami laeva merre tagasi kandis. Laev oli korras ja hakkas uuesti merd sõitma.

KES ON KASKADÖÖRID?

Kaskadöörid on inimesed, kes filmivõtetel ohtlikes olukordades asendavad näitlejaid. Kaskadöörid kukuvad, teevad autotrikke, võtavad osa mitmesugustest võistlustest. Nad on julged, osavad ja treenitud inimesed. Neil peab olema meistersportlase nimetus ja kõrgem haridus.

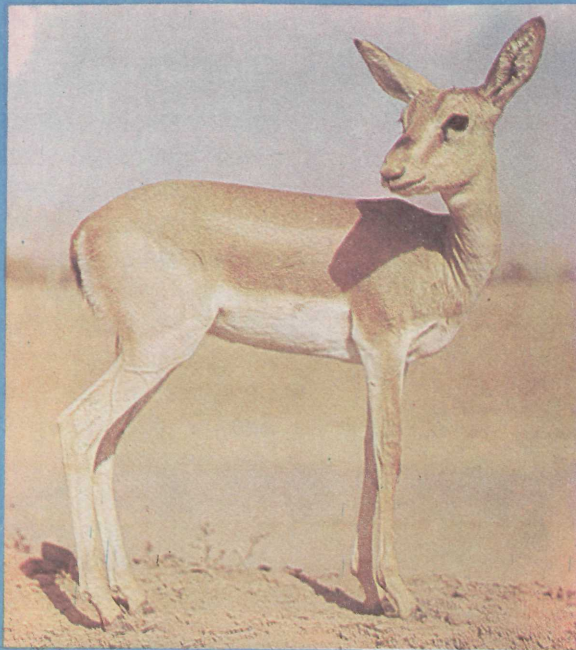
MISSUGUNE VEKOGU ON KÕIGE SUUREM JA SÜGAVAM?

Kõige suurem ja sügavam veekogu maailmas on Vaikne ookean. Keskmine sügavus on üle 4 kilomeetri, kuid siin on mõõdetud ka maailmamere suurim sügavus — üle 11 kilomeetri. Teisel kohal on Atlandi ookean ja kolmandal India ookean.

KES ON DŽEIRAAN?

Džeiraan elab Kesk-Aasia liivastel kõrbe- ja poolkõrbealadel. Ta on meie metskitsest veidi väiksem. Kasahhid kutsuvad teda «karakuirjuk», mis tähendab «must saba». Põgenedes hoiab ta seda uhkelt püsti. Isasloomal on ka toredad kõverad sarved. Džeiraan talub hästi kõrvetavat päikest ja janu. Ta joob isegi Kaspia mere kibesoolast vett. Paljudest paikadest, kus veel paar-kümmend aastat tagasi võis džeiraane sageli kohata, on nad nüüd täiesti kadunud. Seepärast võeti džeiraan NSV Liidu Punasesse raamatusse. Jahipidamine neile on keelatud.

Pildistanud ANDRES TOMASBERG

MILLISEL MAAL EI KASUTATA PEREKONNANIMESID?

Euroopas on selleks maaks Island. Perekonnanimede kasutamine keelati siin 1925. aastal eriseadusega. Islandlasi on sedavõrd vähe, kõigest 200 000, et nad saavad perekonnanimedeta hakkama. Isegi ametlikus suhtlemises kutsuvad nad üksteist eesnimepidi. Kolmandast isikust rääkides lisatakse täpsuse mõttes isanimi. Näiteks Einarsson pole perekonnanimi, vaid tähendab Einarsi poega (son — poeg).

Pildistanud KARIN SIBUL

KUS KASVAVAD OLIIVID?

Oliivid kasvavad oliivi- ehk õlipuude otsas. Suuruselt meenutavad need meie ploomipuid, kuid kasvavad väga vanaks — kuni 2000-aastaseks. Need puud kuuluvad igihaljaste lehtpuude hulka. Lehed on nahkjad, õied valkjad ja väikesed.

Peamised oliivipuid kasvatavad maad asuvad Vahemere ääres: Hispaania, Itaalia, Kreeka, Küpros, Türgi. Nõukogude Liidus kasvab oliivipuid Musta ja Kaspia mere ääres, ka Turkmeenias.

Oliivid on toorelt väga mõrud. Neid hoitakse erilises soolalahuses 3—10 kuud, siis sobivad need supi või prae juurde.

Väga väärtuslikku oliiviõli kasutatakse nii toiduainetetööstuses kui meditsiinis. Kõige parema maitsega õli saadakse värskeist oliividest. Oliivipuu puit on kõva, tihedakoeline ja raske. Sellist puitu hindavad puunikerdajad.

Illustreerinud PRIIT PÄRN

Hiirehaldjas

HELJO MÄND

KES ON, KES ON HIIREHALDJAS!
KASS ON, KASS ON HIIREHALDJAS,
HIIREHALDJAS, HIIREKELDER,
NAHAPARKAL, TARK JA HELDE.
NURRUB NURGAURUSSE:
«TOOGE NAHAD TURULE!
HALLID NAHAD KALLID NAHAD,
IGAST NAHAST MAKSAN RAHA.
TOOGE TOSIN VELVETNAHKA,
VELVETNAHKA, TERVET NAHKA,
SAMETNAHKA, SEEMISNAHKA,
KÕIK MA PARGIN RUTTU NAHKA
TEEME KAUPA,
ASI ANTS, PEALEKAUBA
TRALL JA TANTS.»

REET KUDU

Lugu kolmest printsessist

Elasid kord kolm imekaunist printsessi, kellest üks oli kõige vähem imekaunis. Imekaunid olid Raheprintsess ja Lumeprintsess. Kõige vähem imekaunis oli Vihmapprintsess. Raheprintsess elas hinnalises rahelossis, mis oli tehtud võimsast rahepilvest ja pealt kaunistatud helevalgete lumehelvestega. Lumeprintsess elas väärtuslikus lumelossis, mis oli ehitatud kohevast lumepilvest ja ümberringi kaunistatud nõelteravate raheferadega. Vihmapprintsess elas aga lihtsast vihmapiilvest meisterdatud lossis, mis polnud ei kaunistatud ega ilustatud. Printsessid elasid kaua ja imekaunilt, kuni Aasaprints ja Metsaprints ja Vösaprints neile kosja tulid. Kosjad võeti tõrkumata vastu. Peatselt algas reis aasa, metsa ja võsa poole. Kõik olid imekaunilt õnnelikud. Ainult Vösaprints veidi vähem imekaunilt, sest tema oli endale Vihmapprintsessi naiseks saanud.

Vaevalt jõuti kevadisele maapinnale, kui äkki, vaata imet, pruudid olid sarnased nagu kolm tilka vett. Ei mõistnud Aasaprints, kust otsida Raheprintsessi imekaunist rahenägu, ega saanud Metsaprints aru, kuhu kadus Lumeprintsessi lumenägu. Ainult kõige vähem imekaunis Vihmapprintsess oli oma nägu jäänud. Raheprintsess ja Lumeprintsess olid aga temaga täiesti ühte nägu sulanud.

Isa pidupäev

23. veebruar on armee aastapäev. Sellel päeval kingime isale ja vennale lilli. Mina joonistan ka ilusa kaardi. Neil on väga hea meel. Siis palun ma, et isa jutustaks meile sõjaväe-elust. Minu väike vend kuulab nii hoolega, et unustab suu lahti. Eks temast saab hea sõdur, kui ta suureks kasvab. Kuni isa jutustab, teeb ema köögis maitsvaid toite. Pärast lõunalauas on meil koos väga tore ja lõbus. See päev on igal aastal meie peres väga pidulik.

AIRI REETSMANN,
Tartu 12. Keskkooli
IVe klassi õpilane

Minu vend

**MUL ON KODUS VÄIKE VEND,
RIIETADA OSKAB END.
PÖRISTAB JA KEERAB ROOLI.
ÕPIB TÄHTI, MÄNGIB KOOLI.**

MARKO KIIR,
Ruila 8-kl. Kooli
II klassi õpilane

Onu Mišale

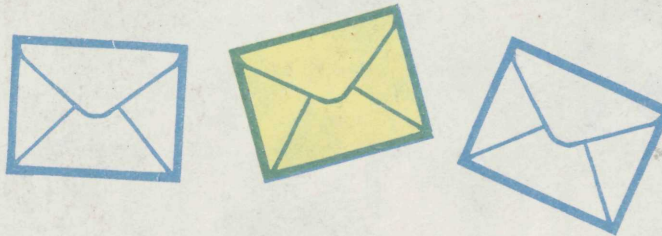
**MUL ON TUTTAV ONU MIŠA,
TEMA TEENIB MEIL ARMEES.
TÕUSEB ÕHKU LENNUKIGA,
KAUGEID SÕITE TIHTI TEEB.**

**TÄHTSAL PÄEVAL VEEBRUARIS
ÕNNE TALLE SOOVIN MA.
UHKE KAARDI LENNUKIGA
ONULE MA JOONISTAN**

JANEK SAAREOJA,
Tartu 12. Keskkooli
IVe klassi õpilane

«Suur vahetund» — joonistanud EDA ARGE Tiirimetsa 8-kl. Koolist.

Rahulaul

**RAHU JA SÕPRUST MEIST IGAÜKS HINDAB
TEAME — SÕDA EI TAHA ME KINDLALT.**

**RAHU EEST SÕDURID SEISAVAD VALVEL
SEISAVAD SUVEL JA SEISAVAD TALVEL.**

**EMA JA ISA JA ÕDE JA VEND
RAHUTAEVAST VAID NÄEVAD,
KUS LINDUDE LEND.**

TRIINU KLAUKS,
Aseri Keskkooli
IVa klassi õpilane

Ekskursioon

Siis, kui ma veel väike olin ja me emaga tuletõrjemajast mööda läksime, tahtsin alati tuletõrjeautosid lähedalt vaadata. Ema ei lubanud. Aga nüüd käisime oma klassiga ekskursioonil tuletõrjemajas. Nägin tuletõrjeautot päris lähedalt. Sain teada, et selle paak mahutab kaks tuhat liitrit vett. Kui tulekahju on väga suur, kasutatakse autokabiini katusel olevat kahurit, mille veejuga on väga tugev. Veel nägime tuletõrjeauto raadiojaama, mille abil juht saab vastu võtta ja edasi anda teateid ka sõidu ajal. Meil lubati tuletõrjute kiivreid pähe proovida. Näidati veel häirepulti ja räägiti tuleohutusest.

SVEN MIKSER,
Paide 1. Keskkooli
IIc klassi õpilane

Metsas

Onu Hillar on jahimees. Ta käib tihti mootorsaaniga metsas loomadele toitu viimas. Seekord võttis ta meid Otiga kaasa. Kõigepealt hakkasime metsas tetretele söögi-maja tegema. Saagisime kuivanud männi maha. Kännu peale kinnitasime kastid terade ja liivaga. Tetretele on liiva väga vaja, muidu ei saa nad toitu seedida. Pärast panime veel kitsede jaoks heinu. Kahju oli metsast ära tulla, sest seal oli nii vaikne ja ilus.

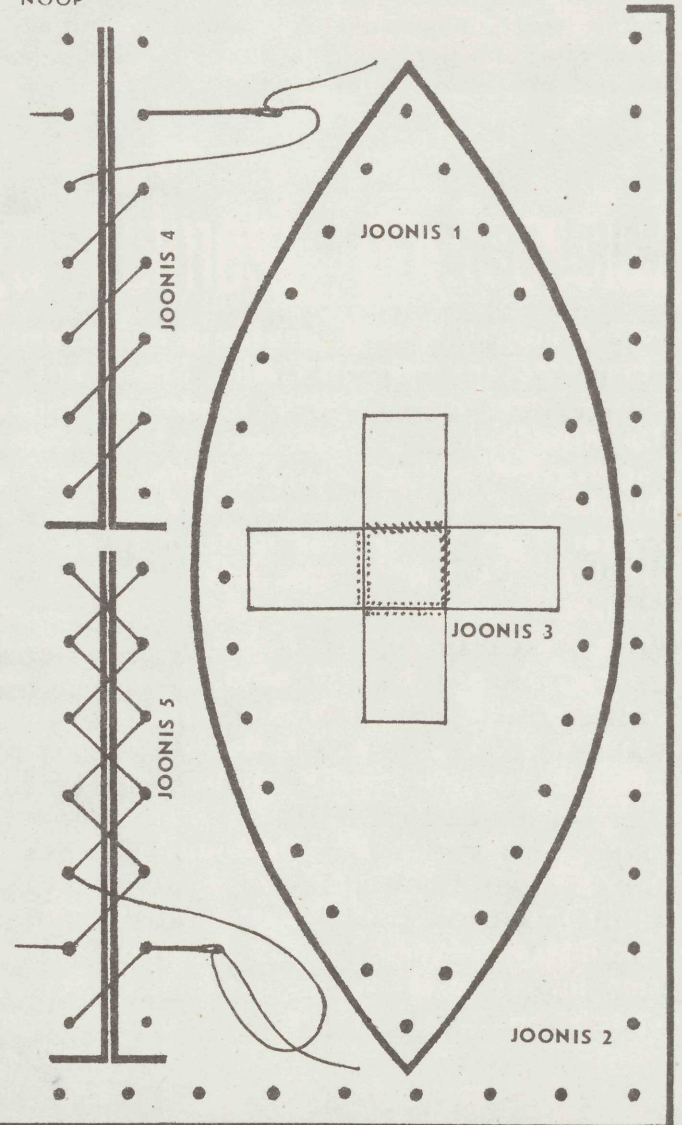
INDREK KALEV,
Vaimastvere 8-kl. Kooli
III klassi õpilane

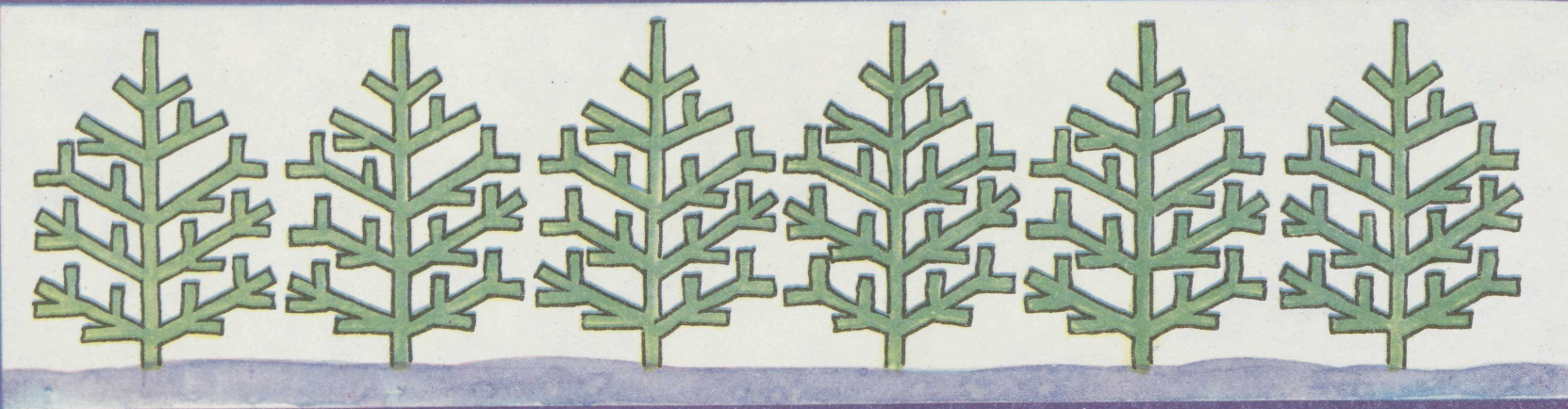

Karbi valmistanud LIINA KULLES

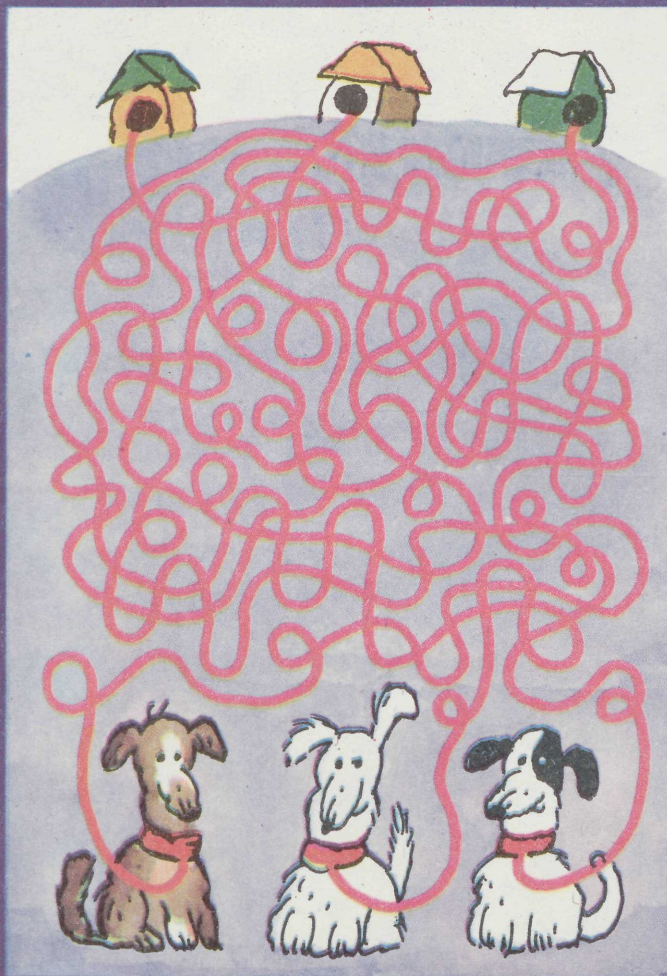
KARBI VALMISTAMISEKS LÄHEB VAJA 20 POSTKAARTI. KLEEBI KAARDID KOKKU NII, ET PILDIPOOLED JÄÄVAD VÄLJAPOOLE. NÜÜD LÕIKA 2 RUUDUKUJULIST TÜKKI, ÜKS PÕHJAKS JA TEINE KAANEKS. KÜLGEDE VAHETÜKID LÕIKA JOONIS NR. 1 JÄRGI. TORKA NAASKLIGA VÕI SUURE NÕELAGA KAARDI SERVAST UMBES POOLE SENTIMEETRI KAUGUSELE AUGUD VAHEDEGA 1 SENTIMEETER. (VAATA JOON. 1 JA 2.) KÕIGEPEALT ÕMBLE PÕHJA KÜLGE 4 KÜLJETÜKKI (JOON. 3). KUI ALUSTAD ÕMBLEMIST ALT SERVAST ÜLES VÄLJA JA ÕMBLED SIIS ÜLALT ALLA TAGASI (JOON. 4 JA 5), SAAD RISTÕMBLUSE. KARBI KAAS ÕMBLE KINNI AINULT ÜHEST SERVAST, ÜLEJÄÄNUD SERVAD ÄÄRISTA RISTPISTETEGA. KAANE KINNITAMISEKS TEE AAS JA ÕMBLE NÕÖP

Pildistanud TIIT KOHA

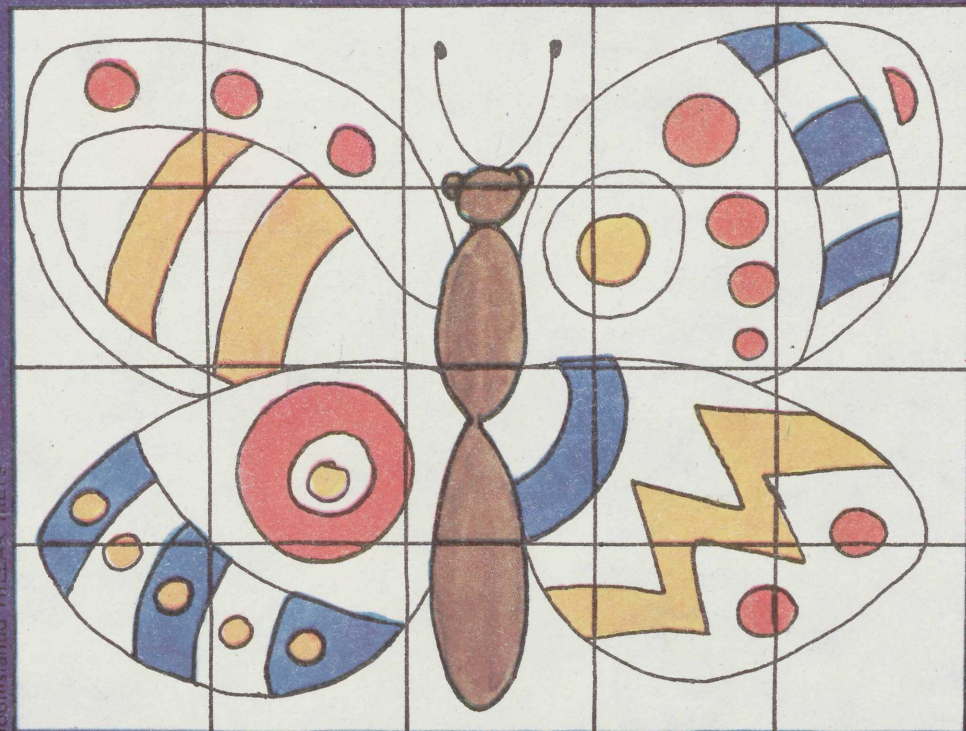
AITA IGAL KOERAL OMA KUUTI JÕUDA!

Joonatanud HILJAR METS

IGAS RUUDUS ON OSAKE PILDIST. MILLISESSE RUUTU PILDIL NEED SOBIVAD!

LEIA KAKS ÜHESUGUST KUUSKE!

ELKNÜ Keskmittee ja ENSV Pioneerorganisatsiooni Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 2 1983. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 101, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, V. Kotkas, E. Mardi, H. Mänd, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, vastutav sekretär V. Variksaar 681-496, sekretär 681-400.

Laduda antud 29. 12. 1982. Trükkida antud 24. 01. 1983. Trükkiarv 75 000. Ofsetpaber nr. 1. 60x90/8. Trükkimiseks 2. Arvestusproovimiseid 29. Tingivõitõmmiseid 8.0. MB-01616. Tellimise nr. 4368. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkikoda, Tallinn 200 090. Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel HELDUR LARETEI joonistus «Metsas».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии. Таллин, 200090. Пару маантес, 67-а. Адрес редакция: ЭССР, Таллин, 200 101. Пару маантес, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Заказ № 4368. Тираж 75 000.

VIVE TOLLI pildi «Tuhkapäev» juurde kirjutas luuletuse ELLEN NIIT

TUHKAPÄEV ON EESTI RAHVAKALENDRI VASTLAPÄEVA JÄREL PÄEV. POISID-TÜDRUKUD VIISID SIIS NAABRITE UKSE VÕI AKNA TAHA TUHAPOISI VÕI -TÜDRUKU, SEE OLI LAISKUSE YÖRDKUJU JA SELLEST TULI KIBEKÄHKU LAHTI SAADA. NEED OLID RIIDEST TEHTUD JA TUHAGA TÄIDETUD PEADEGA SUURED NUKUD, NÄOD SÕEGA PÄHE JOONISTATUD. EESTI KEELDE ON SELLEST VANAST KOMBEST JÄÄNUD MITMEID SÖNU JA YÄLJENDEID, MIDA ME TÄRVIITAME LAISKUSE JA LOLLUSE TÄHENDUSES: TUHA-JUHAN, TUHKUNUI, TUHKAM, TUHAKOTT, EI TEA TUHKAGI.

TUHKAPÄEV, TUHKAPÄEV,
EI UHKE PÄEV, EI PUHKEPÄEV.
KAS ON MEIE MEESTE MOODI
TUHKAPOISS, KES MEILE TOODI!
TUHKATÖSS, KÄI ÜLE AIA!
MEIL EI LASTA LAISKUST MAJJA.

TUHKAPÄEV, TUHKAPÄEV,
TUHKAIEIT KAEB AKNAST, NÄE.
PIILU, TUHKAM, ILMALAISKU,
ME SIIN TOAS EI LÄHE RAISKU.
ÕTS, SA KAO SIIT, TUHAKOTT,
MEIL ON TÖÖGA PUHAS SOTT.